

Sygnatura akt VIII Ga 98/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Robert Bury (spr.)

SR del. Jarosław Łazarski

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Witkowska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w P.

przeciwko (...) spółce jawnej B. i K. w G.

o zapłatę kwoty 61.862,45 zł

oraz

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w P.

przeciwko (...) spółce jawnej B. i K. w G.

o zapłatę kwoty 19.579,36 zł

połączonych do wspólnego rozpoznania

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 11 grudnia 2015 roku, sygnatura akt X GC 648/15

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.000 zł (trzy tysiące złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO (...)SSO (...)SSR del. (...)

Sygn. akt VIII Ga 98/16

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie wyrokiem z dnia 11 grudnia 2015 roku w dwóch połączonych do wspólnego rozpoznania sprawach zasądził od pozwanego (...) spółki jawnej B. i K. w G. na rzecz powódki (...) spółki akcyjnej w P. kwotę 61.862,45 zł z ustawowymi odsetkami z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność pozwanej

ogranicza się jedynie do nieruchomości położonej w G. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryficach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 19.570 zł z odsetkami z takim samym zastrzeżeniem; orzeczono także o kosztach procesu oraz nadano wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok zapadł w sprawach, w których powódka domagała się od pozwanego, dłużnika rzeczowego, spełnienia świadczenia pieniężnego niewykonanego przez dłużnika osobistego (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Według twierdzeń pozwu, pozwany będąc właścicielem zabezpieczonej hipoteką nieruchomości oznaczonej działką gruntu nr (...), objętej księgą wieczystą KW nr (...), zobowiązany jest do spełnienia świadczenia na rzecz powódki.

W odpowiedzi na pozew pozwany uznał powództwo w całości z zastrzeżeniem, że jego odpowiedzialność ogranicza się jedynie do nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryficach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Pozwany wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, względnie o obciążenie kosztami postępowania z jednoczesnym ograniczeniem odpowiedzialności do nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryficach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgą wieczystą nr (...). W ocenie pozwanego nie dał powodu do wytoczenia sprawy. Podał, że powódka już raz wytoczyła powództwo o część roszczenia wynikającego ze spornego między stronami stosunku prawnego i uzyskała tytuł egzekucyjny umożliwiający wszczęcie egzekucji z nieruchomości, na której ustanowiona jest hipoteka.

Sąd Rejonowy ustalił, że 4 stycznia 2007 roku powódka zawarła ze spółką z o. o. (...) umowę o współpracy handlowej, wielokrotnie zmienianą, ostatecznie aneksem z dnia 27 września 2010 roku. (...) sp. z o.o. zobowiązany był do zakupu produktów powódki w celu ich dalszej odsprzedaży oraz do zorganizowania efektywnego systemu dystrybucji. Aktem notarialnym z dnia 11 stycznia 2007 roku pozwany (...) spółka jawna B. i K. w G. ustanowił na nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw Nr (...) na rzecz powódki hipotekę kaucyjną do kwoty 400.000 zł stanowiącą zabezpieczenie wszelkich roszczeń powódki mogących powstać z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o współpracy handlowej zawartej przez powódkę z (...) spółką z o. o.

W ramach obowiązków wynikających z umowy powódka dostarczyła (...) sp. z o.o. produkty wymienione w szeregu faktur Vat.

W związku z nieuregulowaniem przez (...) sp. z o.o. zobowiązań wobec powódki, w dniu 29 września 2011 roku powódka wystąpiła z pozwem o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym o zapłatę kwoty 54.482,90 zł wynikającej z jednej z niezapłaconych faktur VAT z dnia 18 października 2010 roku. Dnia 20 października 2011 roku Sąd Rejonowy Poznań -Stare Miasto w P. IX Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający powództwo. 7 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie wydał wyrok zasądający kwotę 5.391,95 zł na rzecz powódki.

W związku z zaprzestaniem wykonywania działalności przez (...) sp. z o.o. oraz z faktem, że egzekucja przeciwko tej spółce okazała się bezskuteczna, powódka pismem z dnia 14 września 2012 roku wezwała pozwanego - (...) spółkę jawną B. i K. (dawniej: (...) spółka jawna B. i K.), będącą właścicielem nieruchomości, działki gruntu nr (...), objętej księgą wieczystą KW nr (...), jako dłużnika hipotecznego do dobrowolnego spełnienia świadczenia.

Sąd Rejonowy przyjął zasadność obu powództw. Odwołano się do treści art. 213 § 2 k.p.c. stwierdzając, że Sąd jest związany uznaniem powództwa w tej sprawie. Pozwany jest dłużnikiem rzeczowym powódki, odpowiedzialność wynika z ustanowienia hipoteki kaucyjnej na nieruchomości pozwanego położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryficach V Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...). Sąd w pkt I i II sentencji wyroku orzekł stosując normę art. 319 k.p.c. i zastrzegł pozwanej prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności do nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia.

Sąd I instancji przyjął, że nie zachodzą podstawy do zastosowania art. 101 k.p.c.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez pozwanego w zakresie pkt I i II, w części, w jakiej sąd nie zawarł ograniczenia odpowiedzialności pozwanego do wysokości udziału w nieruchomości oraz hipoteki kaucyjnej tj. 400.000 złotych oraz w całości co do całości pkt III -V.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie art. 319 k.p.c. poprzez nieuzasadnione wskazanie w sentencji orzeczenia, iż pozwana odpowiada za zobowiązania z ograniczeniem jedynie do wartości nieruchomości w sytuacji, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie wskazywał na konieczność zastrzeżenia odpowiedzialności pozwanej do wysokości nie „wartości nieruchomości”, lecz do „wysokości hipoteki ustanowionej na nieruchomości” i jedynie co do udziału w nieruchomości w wysokości 98/100; ujęcie w sentencji orzeczenia jedynie niektórych ograniczeń odpowiedzialności;
2. naruszenie art. 213 § 2 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia na uznaniu powództwa, mimo że było ono sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego i zmierzało do obejścia prawa;
3. naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy powódka nie wygrała procesu w całości;
4. naruszenie art. 100 k.p.c. przez jego niezastosowanie mimo że powódka nie wygrała w całości procesu;
5. naruszenie art. 101 k.p.c., skoro że pozwany nie dała powodów do wytoczenia powództwa;
6. naruszenie art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. przez nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności całości wyroku w sytuacji, gdy uznanie powództwa dokonane przez pozwanego ograniczało się jedynie do uznania zasądzenia kwoty 61 862,45 zł i 19 570,36 zł, a nie kosztów postępowania, które to nie zostały objęte oświadczeniem o uznaniu.

Apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez:

1. wskazanie w pkt I i II wyroku, że pozwana jest zobowiązana do zapłaty, tak jak wskazano w tych punktach z ograniczeniem odpowiedzialności do udziału w wysokości 98/100 we wskazanej nieruchomości i do wysokości hipoteki kaucyjnej ustanowionej na nieruchomości na rzecz powódki w wysokości 400 000 złotych;
2. zmianę pkt III i IV wyroku przez zasądzenie kosztów postępowanie od powódki na rzecz pozwanego ewentualnie o zniesienie lub stosunkowe rozdzielenie kosztów;
3. zmianę pkt V poprzez wyłączenie rygoru natychmiastowej wykonalności wobec kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

1. Apelacja jest bezzasadna. Postępowanie apelacyjne przed sądem odwoławczym jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji, w dalszym ciągu następuje merytoryczne rozpoznanie sprawy. Roszczenie poddane pod osąd jest ponownie rozpatrywane, więc Sąd Okręgowy dokonuje własnych ustaleń faktycznych i ich subsumcji prawnej. Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji, bez ich ponownego przytaczania. Wskazana przez Sąd pierwszej instancji argumentacja prawna wymaga uzupełnienia na skutek zgłoszonych zarzutów apelacyjnych.

2. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 roku (III CSK 178/13) przyjęto, że wierzycielowi przysługuje uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, który nie jest dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie. Stosownie do art. 319 k.p.c., jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności, kiedy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym (art. 837 k.p.c.), przy czym norma art. 319 k.p.c. nie wyznacza obowiązku wskazania w wyroku szczególnej masy majątkowej, z której odpowiada pozwany. Sąd nie bada, co

wchodzi w skład przedmiotów majątkowych, do których ogranicza się odpowiedzialność pozwanego, ani nie bada ich wartości stanowiącej granicę odpowiedzialności pozwanego, lecz uwzględnia powództwo zastrzegając w treści wyroku pozwanemu prawo do powołania się na ograniczenie odpowiedzialności w toku postępowania egzekucyjnego. Konsekwencją powyższego jest w ogóle możliwość odstąpienia od oznaczenia w wyroku zasądzającym świadczenie od dłużnika rzeczowego rzeczy, z których ponosi odpowiedzialność. Wystarczy jednoznaczne określenie pozwalające zidentyfikować określoną rzecz albo masę majątkową i umożliwiające ustalanie w postępowaniu egzekucyjnym, do jakiego składnika albo składników majątkowych skierować wyłącznie egzekucję. W odniesieniu do treści zastrzeżenia z art. 319 k.p.c. decydujące znaczenie należy przyznać rozwiązaniom pragmatycznym, celem zastrzeżenia, o jakim mowa w art. 319 k.p.c., jest umożliwienie dłużnikowi powoływania się na ograniczenie egzekucji, więc jakiegokolwiek określenie jest dopuszczalne, byleby zapewniało realizację wskazanego celu. Skoro nie jest konieczne w ogóle wymiennie nieruchomości, a dopuszczalne inne określenie jednoznacznie pozwalające na ograniczenie odpowiedzialności, zatem tym bardziej nie jest konieczne wskazywanie wysokości udziału, do którego powinna być skierowana egzekucja. Ze względów praktycznych w sytuacji, kiedy pozwanym jest dłużnik hipoteczny, najprostszą i jednoznaczną formą zastrzeżenia uprawnienia z art. 319 k.p.c. jest odwołanie się do nieruchomości; nie oznacza to jednak konieczność określenia wysokości udziału, ponieważ nie ma obowiązku uszczegóławiania masy majątkowej. Z istoty odpowiedzialności cywilnej dłużnika wynika możliwość skierowania egzekucji do aktualnego jego majątku, zatem wskazanie, że dłużnik ponosi odpowiedzialność z określonego przedmiotu, nie oznacza możliwości skierowania egzekucji do rzeczy (udziału), która nie stanowi już jego własności w chwili wszczęcia. Innymi słowy zastrzeżenie ograniczające odpowiedzialność do nieruchomości nie oznacza możliwości wszczęcia egzekucji z rzeczy (udziału), która nie stanowi własności dłużnika. Nie jest prawidłowy pogląd apelującego o konieczności zamieszczenia w wyroku zastrzeżenia umożliwiającego powoływanie się na ograniczenie egzekucji do 98/100 udziału nieruchomości; Sąd nie naruszył art. 319 k.p.c. nie zastrzegając możliwości powołania się przez dłużnika na ograniczenie odpowiedzialności do udziału w nieruchomości. Kwestia możliwości skierowania egzekucji wyłącznie do składnika majątkowego należącego do dłużnika pozostaje poza postępowaniem rozpoznawczym. W postępowaniu tym rozstrzyga się tylko o prawie do ograniczenia egzekucji.

3. Kolejnym argumentem decydującym o niezasadności zarzutu naruszenia art. 319 k.p.c. jest wynikający z istoty odpowiedzialności dłużnika hipotecznego, obciążenia przedmiotu hipoteki, którą była własność nieruchomości albo nieruchomości, a nie udziału współwłaściciela. Z treści artykułu 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wynika, że w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Bez względu na pojawiające się wątpliwości co tego, czy przedmiotem hipoteki jest nieruchomość czy też prawo własności nieruchomości należy mieć na uwadze, że hipoteka kaucyjna w rozpoznanej sprawie została ustanowiona na całej nieruchomości lub na całym prawie własności nieruchomości, a nie na udziale współwłaściciela. W chwili ustawienia hipoteki właścicielem nieruchomości była strona pozwana w całości, a nie w udziale 98/100. Konsekwencją tego ujęcia jest konstatacja, że odpowiedzialność każdego współwłaściciela, który jednocześnie zachowuje statusu dłużnika rzeczowego, jest ograniczenie jego odpowiedzialności do określonej rzeczy, którą jest wskazana nieruchomość. Innymi słowy odpowiedzialność współwłaściciela nieruchomości, z punktu widzenia przepisów o hipotece, jako dłużnika rzeczowego w rozpoznanej sprawie, nie jest ograniczona udziałem we współwłasności, ponieważ nie był to przedmiot hipoteki. Odpowiedzialność limituje przedmiot hipoteki - nieruchomość, a nie udział w niej. Ograniczenie odpowiedzialności do udziałów wynika już z istoty postępowania egzekucyjnego, które może być wszczęte do przedmiotu niestanowiącego własności (współwłasności) dłużnika.

4. Podobne uwagi zachowują aktualność w odniesieniu do prezentowanej przez apelującego tezy o konieczności zamieszczenia w wyroku zawierającym zastrzeżenie, o jakim mowa w art. 319 k.p.c., kiedy pozwanym jest dłużnik hipoteczny, ograniczenia odpowiedzialności do wysokości ustanowionej hipoteki. Norma wskazanego przepisu nie przewiduje konieczności określenia w wyroku wartości przedmiotów, z których ponosi odpowiedzialność pozwany. Analogicznie zatem Sąd nie ma obowiązku określania wysokości hipoteki ustanowionej na nieruchomości, która wyznacza górną granicę odpowiedzialności pozwanego. Ponadto z samej istoty odpowiedzialności wierzyciela

hipotecznego wynika ograniczenie odpowiedzialności do wysokości hipoteki, zatem również z tej przyczyny postulowane przez apelującego określenie jest zbędne.

5. Powyższa argumentacja decyduje o tym, że sąd nie naruszył art. 213 § 2 k.p.c. przyjmując, że uznanie powództwa nie było sprzeczne z prawem.

6. Zastrzeżenie, o jakim mowa w art. 319 k.p.c. Sąd zamieszcza z urzędu, bez wniosku strony. Niezamieszczenie zastrzeżenia przez sąd uzasadnia wniosek o uzupełnienie wyroku (art. 351). W wyroku z dnia 22 października 1977 roku (II CR 335/77, OSNC 1978, nr 9, poz. 159) Sąd Najwyższy stwierdził, że zamieszczenie w wyroku zastrzeżenia prawa do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności jest obowiązkiem sądu i następuje z urzędu, przy czym uzupełnienie w tym zakresie może nastąpić również w postępowaniu przed drugą instancją. Sformułowanie przez powoda żądania zawarcia w wyroku zastrzeżenia, o jakim mowa o 319 k.p.c. oznaczałoby sformułowanie żądania o ograniczenie jego praw, więc o częściowe nieuwzględnienie powództwa, co z przyczyn już czysto logicznych nie jest możliwe. W konsekwencji żądanie powództwa nie musi zawierać zamieszczenia przez sąd zastrzeżenia, o jakim mowa w art. 319 k.p.c. Zastrzeżenie przez Sąd dłużnikowi możliwości powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności w toku postępowania egzekucyjnego, nie oznacza, że powód częściowo przegrał sprawę, jeżeli nie zawarł żądania w tym przedmiocie. Innymi słowy między żądaniem zasądzenia określonej sumy od dłużnika hipotecznego bez zastrzeżenia prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności a wyrokiem sądu zastrzegającym takie uprawnienie, nie zachodzi stosunek uprawniający do stwierdzenia, że powód żądał więcej, a uzyskał mniej w orzeczeniu. Zarzut naruszenia art. 98 i 100 k.p.c. jest bezpodstawny.

7. Rozstrzygnięcie o zasadności postawionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 101 k.p.c. łączy się z rozstrzygnięciem problemu, czy możliwość przyłączenia się do egzekucji wierzyciela hipotecznego wyłącza celowość wszczęcia procesu zmierzającego do uzyskania tytułu wykonawczego. Zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu (art. 101 k.p.c.). Wstępnie można zauważyć, że wniosek ten pozostaje w sprzeczności z zarzutem naruszenia art. 213 § 2 k.p.c.; skoro Sąd miałby przyjąć, że pozwany nie uznał powództwa, nie mógłby zastosować art. 101 k.p.c. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 roku (III CZP 134/07) stwierdzono, że wierzyciel, który przed zajęciem nieruchomości uzyskał na niej hipotekę kaucyjną, stwierdzoną w opisie i oszacowaniu, ale w chwili podziału nie legitymuje się tytułem wykonawczym, uczestniczy w podziale sumy uzyskanej z egzekucji z tej nieruchomości bez potrzeby zgłoszenia się i udowodnienia wierzytelności zabezpieczonej tą hipoteką. Przypadającą mu należność pozostawia się na rachunku depozytowym sądu, wskazując przyczyny uzasadniające wstrzymanie wypłaty. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Najwyższy stwierdził, że w wypadku hipoteki zwykłej wierzytelność określona w prawomocnym planie podziału podlega wypłaceniu do rąk wierzyciela, natomiast w wypadku hipoteki kaucyjnej zabezpieczona należność podlega wpłaceniu do depozytu sądowego aż do ustania stosunku prawnego, uzasadniającego korzystanie z hipoteki kaucyjnej (art. 1038 k.p.c.). Stosownie do okoliczności, suma pozostająca w depozycie zostanie wypłacona bądź wierzycielowi hipotecznemu w razie przedłożenia przez niego odpowiedniego tytułu, bądź zostanie przydzielona innym wierzycielom hipotecznym stosownie do kolejności określonej w art. 1026 k.p.c., bądź też wypłacona dłużnikowi. Sąd Najwyższy dalej stwierdził, że nie ulega wątpliwości, że dopóki wierzyciel uprawniony z hipoteki kaucyjnej nie przedłoży tytułu wykonawczego, dopóty przyznana mu w planie suma pieniężna nie może zostać wypłacona. Wprawdzie przepisy kodeksu postępowania cywilnego w sposób wyraźny nie nakładają na wierzyciela takiego obowiązku, to jednak, pamiętając o tym, że hipoteka kaucyjna zabezpiecza wierzytelność o nieustalonej wysokości lub wierzytelność przysłą do określonej sumy najwyższej, nie można bez przedłożenia tytułu wykonawczego stwierdzić, jaka kwota musiałaby być wierzycielowi wypłacona. Z oczywistych względów wykluczyć należy również wypłacenie wierzycielowi uwzględnionemu w podziale całości sumy zabezpieczenia. W sytuacji takiej zachodzi konieczność pozostawienia sumy wydzielonej w planie podziału na zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką kaucyjną na rachunku depozytowym sądu. Wskazywana przez pozwaną spółkę uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 roku potwierdza celowość wszczęcia procesu celem uzyskania tytułów wykonawczych uprawniających do udziału w postępowaniu egzekucyjnym i nie zawiera argumentacji za tezą lansowaną przez apelującego.

8. Istnienie innych tytułów egzekucyjnych albo wykonawczych, stwierdzających obowiązek zapłaty wynikający z innych stosunków zobowiązaniowych, niż rozpoznany w niniejszej sprawie, nie stanowią podstaw do wszczęcia egzekucji z nieruchomości należącej do pozwanej celem zaspokojenia długu wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego, który był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Inne tytuły wykonawcze nie mogą być podstawą egzekucji należności dochodzonych w rozpoznanych sprawach.

9. Dłużnik rzeczowy, w tym hipoteczny, nie jest zobowiązany jedynie do znoszenia egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia, ale powinien zadośćuczynić żądaniu, a jedynie jego odpowiedzialność ogranicza się do przedmiotu zabezpieczenia. Może spełnić świadczenie dobrowolnie, jeżeli tego nie czyni, naraża się na wytoczenie powództwa o zasądzenie. Pismem z dnia 14 września 2012 roku strona pozwana została wezwana przez stronę powodową do zapłaty, nie zadośćuczyniła żądaniu, co czyni celowym wytoczenia powództwa. Strona pozwana dała powód do wytoczenia sprawy, w rezultacie norma art. 101 k.p.c. nie ma zastosowania w sprawie - pozwana spółka nie spełniając świadczenia, a jedynie odsyłając powódkę do postępowania egzekucyjnego, jako wierzyciela hipotecznego, dała powód do wytoczenia sprawy.

10. Sąd nie naruszył art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. - postanowienie w przedmiocie kosztów procesu jest zamieszczone w wyroku i stanowi jego integralną część (por. przykładowo art. 108 § 1 k.p.c. - sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, art. 351 § 2 k.p.c. - uzupełnienie wyroku co do zwrotu kosztów). Sformułowanie „wyrok” zawarte w art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. oznacza również postanowienie w przedmiocie kosztów procesu tam zawarte; nadając wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności sąd nadaje tenże w odniesieniu do rozstrzygnięcia merytorycznego oraz postanowienia w przedmiocie kosztów procesu, ponieważ oba te elementy składają się na wyrok sądu.

11. Z powyższych przyczyn apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

12. Pozwany przegrał w postępowaniu apelacyjnym obie połączone do wspólnego rozpoznania sprawy w całości, zgodnie z art. 98 k.p.c. zobowiązany jest do zwrotu powódce celowych kosztów procesu, wynagrodzenia radcy prawnego ustalonego na podstawie § 6 pkt 5 i 6 i § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z 2002 roku ze zmianami) w zw. z § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804).

SSO (...)(spr.) SSO (...)SSR (del.) (...)